

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ Π. & Δ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

7^{οι} ΜΑΘΗΤΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

11 Μαρτίου 2023

(προκριματικοί αγώνες)

Κανόνες Ρητορικών Αγωνισμάτων

Η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΣΧΕΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
(αφόρμηση για έκφραση λόγου, χωρίς να εξετάζονται ιστορικές γνώσεις)

ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΚΦΡΑΣΤΙΚΗΣ/ΝΟΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ

Η Εκφραστική Ανάγνωση περιλαμβάνει την απόδοση ενός πεζού ή ποιητικού κειμένου με ζωντανό και εκφραστικό τρόπο, ανάλογο με το ύφος του κειμένου, που έχει ως στόχο την ανάδειξη ιδεών και συναισθημάτων.

Τα θέματα θα προέρχονται :

Για το Γυμνάσιο:

Από την Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από μετάφραση) και τη Νέα Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία των σχολικών εγχειριδίων του Γυμνασίου

Για το Λύκειο:

Από την Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από το πρωτότυπο και από μετάφραση) και από τη Νέα Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία των σχολικών εγχειριδίων της Α και Β τάξης Γενικού Λυκείου.

Δεν πρόκειται για θεατρική ερμηνεία.

Το θέμα της εκφραστικής ανάγνωσης κληρώνεται από τον πρώτο γύρο και δίνεται στους/στις διαγωνιζομένους/ες χρόνος προετοιμασίας 20' λεπτών.

Ο/η αναγνώστης/στρια διαβάσει μια μικρή εισαγωγή για το κείμενο, που περιλαμβάνει τουλάχιστον τον τίτλο και τον συγγραφέα και η οποία θα δίνεται από τους θεματοθέτες. Στη συνέχεια ξεκινά την ανάγνωση, που μαζί με την εισαγωγή πρέπει να διαρκέσει **3-4 λεπτά** (δεν συνυπολογίζεται ο χρόνος της εισαγωγής). Ο/η αναγνώστης/στρια διαβάσει, χωρίς να χάνει την επαφή με το κείμενο, δίνοντας έμφαση στην έκφραση του προσώπου και στην οπτική επαφή με το κοινό. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η αξιοποίηση της στίξης, η ένταση και η χροιά της φωνής και η καθαρή άρθρωση.

Οι συμμετέχοντες/χουσες περιμένουν έξω από την αίθουσα και καλούνται με σειρά από την επιτροπή των κριτών. Αποχωρούν όλοι/ες μαζί μετά την ολοκλήρωση του γύρου.

Στοιχεία κρίσης της Εκφραστικής Ανάγνωσης:

1.	ΕΚΦΟΡΑ (1-20 βαθμοί)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Καθαρή άρθρωση ➤ Υποβλητική χροιά ➤ Κατάλληλος ρυθμός και ένταση με εναλλαγές, παύσεις, απόδοση στίξης, επιτονισμό, προφορά/διάλεκτο
2.	ΑΠΟΛΟΣΗ ΥΦΟΥΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ (1-20 βαθμοί)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ατμόσφαιρα ➤ Χαρακτήρες ➤ Συναισθήματα
3.	ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΟΜΙΛΗΤΗ (1-10 βαθμοί)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Κινήσεις του σώματος και εκφράσεις του προσώπου (χωρίς υπερβολική θεατρικότητα) ➤ Εκφραστικότητα ➤ Επαφή με το ακροατήριο ➤ Ανάγνωση και όχι απομνημόνευση

ΚΑΝΟΝΕΣ ΑΥΘΟΡΜΗΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

(Σε ελεύθερο θέμα)

Πρόκειται για έναν σύντομο αυτοσχέδιο λόγο, ο οποίος βασίζεται κυρίως στη συνειρμική έκφραση και έχει ως στόχους να τέρψει, να προκαλέσει έντονα συναισθήματα, να «αγγίξει» το ακροατήριο. Οι διαγωνιζόμενοι/ες καλούνται να προετοιμάσουν ένα θέμα που τους έχει δοθεί (κατόπιν κληρώσεως) 1,5 λεπτό πριν εκφωνήσουν τον λόγο, ο οποίος έχει ελάχιστη διάρκεια από 2,5 έως 3 λεπτά για το Γυμνάσιο και από 3,5 έως 4 λεπτά για το Λύκειο.

Τα θέματα χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες με τον εξής τρόπο:

Για το Γυμνάσιο:

- (I) λέξεις ή οικείες έννοιες (π.χ. αστέρια, μουσική, θάλασσα, φιλία, οικογένεια),
- (II) αντιδράσεις και σκέψεις σε διάφορες καταστάσεις (π.χ. αποτυχία σε ένα διαγώνισμα,),
- (III) συναισθήματα (π.χ. φόβος, χαρά).

Για το Λύκειο:

- (I) αφηρημένες έννοιες, όροι (π.χ. δημοκρατία, αποξένωση),
- (II) Αυθόρμητες σκέψεις και συναισθήματα που γεννά μια εικόνα (σκίτσο, φωτογραφία, έργο τέχνης κ.λπ.),
- (III) αποφθέγματα και παροιμίες (π.χ. «Τα πάντα ρει», «Η σιωπή είναι χρυσός»)

Αφού λάβει στα χέρια του ο/η ομιλητής/τρια το θέμα ανά κατηγορία (ανάλογα με Γυμνάσιο – Λύκειο), το μελετάει και μπορεί να κρατήσει σημειώσεις για 1,5 λεπτό, τις οποίες, εάν θέλει, χρησιμοποιεί κατά την ομιλία του/της.

Ο/η ομιλητής/τρια, με αφορμή τη θέμα, καλείται να παρουσιάσει με ευφράδεια ένα λόγο που πρέπει να έχει πρωτοτυπία, συνοχή και ζωντάνια.

Οι κριτές θα λάβουν υπόψη τους τα παρακάτω κριτήρια:

4.	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ (1-20 βαθμοί)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Σχέση με το θέμα. ➤ Συνάφεια και νοηματική σύνδεση. ➤ Επαρκής ανάπτυξη των διαστάσεων τού θέματος. ➤ Πρωτοτυπία και ευρηματικότητα λόγου.
5.	ΔΟΜΗ (1-10 βαθμοί)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Διαύγεια σκέψης και συνοχή. ➤ Αλληλουχία. ➤ Ομαλή μετάβαση από την μια ιδέα στην άλλη (χωρίς απαρίθμηση). ➤ Ολοκληρωμένη ομιλία με αρχή-μέση –τέλος.
6.	ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΟΜΙΛΗΤΗ –ΕΚΦΟΡΑ (1-20 βαθμοί)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Εκφραστικότητα. ➤ Στάση και κινήσεις συνεπείς με το λόγο χωρίς υπερβολές. ➤ Ευφράδεια και άνεση. ➤ Συνεχής ροή λόγου. ➤ Καλή οπτική επαφή με το ακροατήριο. ➤ Αυτοπεποίθηση.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

(Σε ελεύθερο θέμα)

Ο Προτρεπτικός Λόγος αποτελεί προσχεδιασμένη ομιλία πάνω σε άγνωστο θέμα με χρόνο προετοιμασίας 30΄.

Ο/η ομιλητής/τρια επιδιώκει να εμπνεύσει το κοινό, ώστε να το προτρέψει να υιοθετήσει τη θέση που υποστηρίζει και όχι απλώς να το ενημερώσει ή να το ψυχαγωγήσει.

Τα θέματα του Προτρεπτικού Λόγου αντλούνται από την επικαιρότητα και από την ύλη των σχολικών βιβλίων (από τη Νεοελληνική Γλώσσα για το Γυμνάσιο και από τους Θεματικούς Κύκλους για το Λύκειο).

Ιδιαίτερη σημασία έχει η χρήση των στοιχείων προφορικότητας, μιας και πρόκειται για δημόσια ομιλία:

- Μικρές προτάσεις,
- ρητορικές ερωτήσεις,
- επαναλήψεις λέξεων,
- προτροπές,
- συνθηματικός λόγος κ.λπ.

Κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας οι διαγωνιζόμενοι/ες δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιήσουν κανένα έντυπο ή ηλεκτρονικό βοήθημα.

Η διάρκεια του προτρεπτικού Λόγου είναι από 4 έως 5 λεπτά για το Γυμνάσιο και από 5 έως 6 λεπτά για το Λύκειο.

Κατά την εκφώνηση του Λόγου ο/η ομιλητής/τρια έχει το δικαίωμα χρήσης των σημειώσεων προετοιμασίας της ομιλίας του/της, αλλά καλό είναι να αποφεύγεται η συνεχής ανάγνωση αυτών.

Οι κριτές του Προτρεπτικού Λόγου θα λάβουν υπόψη τους τα παρακάτω:

1	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ (1-20 βαθμοί)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Οι ομιλητές πρέπει να παρουσιάσουν στην αρχή με σαφήνεια τη θέση τους. ➤ Να αναδείξουν τις σημαντικότερες πτυχές του θεματός τους. ➤ Να αναπτύξουν πρωτότυπες ιδέες και προτάσεις (Τα επιχειρήματα θα κριθούν με βάση τη συνάφειά τους με το θέμα, τη λογική τους συγκρότηση και την επαρκή τεκμηρίωσή τους).
2	ΔΟΜΗ (1-10 βαθμοί)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ο λόγος πρέπει να έχει κατάλληλη αρχή –μέση και τέλος και να αναπτύσσει τα κύρια σημεία με συνοχή και αλληλουχία
3	ΕΚΦΟΡΑ (1-20 βαθμοί)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στην επιλογή τού κατάλληλου λεξιλογίου. Ο λόγος οφείλει να είναι ζωντανός και άμεσος (π.χ. με τη χρήση προσφωνήσεων, προτροπών, ρητορικών σχημάτων). Επιπλέον, οι κριτές θα εκτιμήσουν την ένταση της φωνής των ομιλητών, την καθαρή άρθρωση, την κίνησή τους στον χώρο, τις χειρονομίες, την επαφή τους με το κοινό και το πώς εκμεταλλεύονται τα στοιχεία αυτά για να αποδώσουν καλύτερα το περιεχόμενο του λόγου τους.

1.ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

1.1 Η μορφή των Αγώνων

Σε έναν Αγώνα Διττών Λόγων δύο τριμελείς ομάδες αντιπαρατίθενται επάνω σε ένα θέμα που έχει ανακοινωθεί 20' λεπτά νωρίτερα. Παρίσταται Κριτική Επιτροπή, η οποία αποφασίζει τη νικήτρια ομάδα και χρονομέτρης που καταγράφει και σημαίνει ηχητικά το πέρασμα τού χρόνου. Επιτρέπεται η παρουσία ακροατηρίου.

Οι γύροι των Αγώνων διακρίνονται σε προκριματικούς και τελικούς. Στους προκριματικούς γύρους συμμετέχουν όλες οι ομάδες. Ο πρώτος γύρος προκύπτει από κλήρωση, ενώ οι υπόλοιποι προκριματικοί γύροι προκύπτουν από ισοδύναμη κατανομή με βάση την έως τότε βαθμολογία των ομάδων. Οι καλύτερες προκρίνονται στους ημιτελικούς γύρους και οι νικητές των ημιτελικών στους τελικούς.

1.2 Οι ομάδες –οι ομιλητές/τριες και οι ομιλίες

Η ομάδα η οποία λαμβάνει πρώτη τον λόγο, καλείται Λόγος και η δεύτερη ομάδα Αντίλογος. Τα μέλη των ομάδων λαμβάνουν τις ακόλουθες **ονομασίες**: ο/η πρώτος/η ομιλητής/τρια του Λόγου, ο/η πρώτος/η ομιλητής/τρια του Αντιλόγου κ.ο.κ.

Οι ομιλητές/τριες ανεβαίνουν στο βήμα με την εξής **σειρά**:

- 1) 1^{ος/η} ομιλητής/τρια του Λόγου (Ορισμός θέματος και παράθεση α' μέρους επιχειρηματολογίας της ομάδας του Λόγου)
- 2) 1^{ος/η} ομιλητής/τρια του Αντιλόγου (Αποδοχή ή όχι του ορισμού, αντίκρουση της επιχειρηματολογίας του/της 1^{ου/ης} ομιλητή/τριας του Λόγου, παράθεση α' μέρους της επιχειρηματολογίας της ομάδας του Αντιλόγου)
- 3) 2^{ος/η} ομιλητής/τρια του Λόγου (Αντίκρουση της επιχειρηματολογίας του/της 1^{ου/ης} ομιλητή/τριας του Αντιλόγου, παράθεση β' μέρους της επιχειρηματολογίας της ομάδας του Λόγου)
- 4) 2^{ος/η} ομιλητής/τρια του Αντιλόγου (Αντίκρουση της επιχειρηματολογίας του/της 2^{ου/ης} ομιλητή/τριας του Λόγου, παράθεση β' μέρους της επιχειρηματολογίας της ομάδας του Αντιλόγου)
- 5) 3^{ος/η} ομιλητής/τρια του Λόγου (Αντίκρουση της επιχειρηματολογίας του/της 2^{ου/ης} ομιλητή/τριας του Αντιλόγου, σύντομη σύνοψη των αντικρούσεων, σύνοψη της επιχειρηματολογίας της ομάδας)
- 6) 3^{ος/η} ομιλητής/τρια του Αντιλόγου (Σύντομη σύνοψη των αντικρούσεων, σύνοψη της επιχειρηματολογίας της ομάδας)

(Η σύνοψη κάθε ομάδας αφορά όλον τον αγώνα, δηλαδή τις ομιλίες και των δυο ομάδων)

1.2.1 Οι ομιλητές/τριες εκφωνούν λόγο μέγιστης διάρκειας 5΄ λεπτών για το Γυμνάσιο και 6΄ λεπτών για το Λύκειο.

Μπορούν να παρέμβουν με σύντομες ερωτήσεις μόνο κατά τις πρώτες δύο ομιλίες της αντίπαλης ομάδας, που καλούνται αγορεύσεις. **Κάθε ομιλητής/τρια μπορεί να δεχτεί μέχρι δυο ερωτήσεις.**

Οι συνόψεις των λόγων εκφωνούνται αμέσως μετά τον/την 2^ο/^η ομιλητή/τρια του Αντιλόγου, για τον Λόγο, και τον/την συνόπτη του Λόγου για τον Αντίλογο και διαρκούν 4΄ (τέσσερα λεπτά). Κατά τη διάρκειά τους δεν επιτρέπεται η υποβολή ερωτήσεων.

1.3 Κριτική Επιτροπή

Η οργανωτική επιτροπή θα προσπαθήσει να υπάρχει σε κάθε αίθουσα τουλάχιστον **τριμελής κριτική επιτροπή** για κάθε προκριματικό γύρο και ημιτελικό γύρο, και **επταμελής** για τους τελικούς Γυμνασίου και Λυκείου.

Στην επιτροπή προΐσταται ο/η **Πρόεδρος** της Συνεδρίασης, ο/η οποίος/α διευθύνει τον αγώνα, δίνει τον λόγο σε κάθε ομιλητή/τρια με τη σειρά που περιγράφουν οι κανόνες, επαναφέρει σε τάξη αγενείς ομιλητές/τριες ή ομιλητές/τριες που δεν ακολουθούν τους κανόνες, ελέγχει τον/τη χρονομέτρη, επικυρώνει την τελική βαθμολογία και φροντίζει για την απρόσκοπτη παρακολούθηση του αγώνα από το κοινό.

Ο/Η πρόεδρος της κριτικής επιτροπής, αμέσως μετά το τέλος του αγώνα, προσκαλεί τους/τις ομιλητές/τριες, τους ευχαριστεί και τους προτείνει να συγχαρούν ο ένας τον άλλον. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι πρόκειται για μια γιορτή του Λόγου.

Τα μέλη της Κριτικής Επιτροπής συνεδριάζουν μετά το τέλος του αγώνα. Σημειώνουν ευκρινώς στα Φύλλα Αξιολόγησης **σχόλια** τα οποία τεκμηριώνουν την αξιολόγησή τους και τα θεωρούν χρήσιμα για τους/τις διαγωνιζόμενους/ες. Τα Φύλλα Αξιολόγησης τα παραδίδουν στη Γραμματεία πριν από την έναρξη του επόμενου γύρου.

Δεν επιτρέπεται να κοινοποιούν το αποτέλεσμα του αγώνα ή την άποψή τους για τους/τις ομιλητές/τριες κατά τη διάρκεια ή μετά το τέλος του αγώνα.

1.4 Χρονομέτρηση των ομιλιών

Υπεύθυνος για τη χρονομέτρηση είναι ο/η Πρόεδρος της Κριτικής Επιτροπής, ο/η οποίος/α αναθέτει στον/στη **χρονομέτρη** την τήρηση και την καταγραφή των χρόνων. Ο/η χρονομέτρης δείχνει με τυπωμένους αριθμούς το πέρασμα τού χρόνου. Με απαλό χτύπημα του χεριού του στο τραπέζι δηλώνει την έναρξη και τη λήξη του επιτρεπόμενου χρόνου υποβολής ερωτήσεων. Καταγράφει, επίσης, στο φύλλο χρονομέτρη τους συνολικούς χρόνους κάθε ομιλίας, καθώς και τις χρονικές στιγμές που έγιναν αιτήσεις παρέμβασης για κάθε ομιλητή/τρια, σημειώνοντας ποιες έγιναν αποδεκτές και ποιες όχι.

1.5 Το θέμα του αγώνα

Το θέμα πρέπει να διατυπώνεται με σαφήνεια και να υπηρετεί το πνεύμα τού αθλήματος. Τα θέματα που δίνονται στους αγώνες είναι συνήθως «κλειστού τύπου», δηλαδή θέτουν συγκεκριμένα ζητήματα, για τα οποία μπορεί να υπάρχει αντίλογος.

Τα θέματα επιλέγονται από την οργανωτική επιτροπή των αγώνων και ανακοινώνονται στις ώρες που αναφέρει το πρόγραμμα των αγώνων. Αντλούνται από την επικαιρότητα και από την ύλη των σχολικών εγχειριδίων.

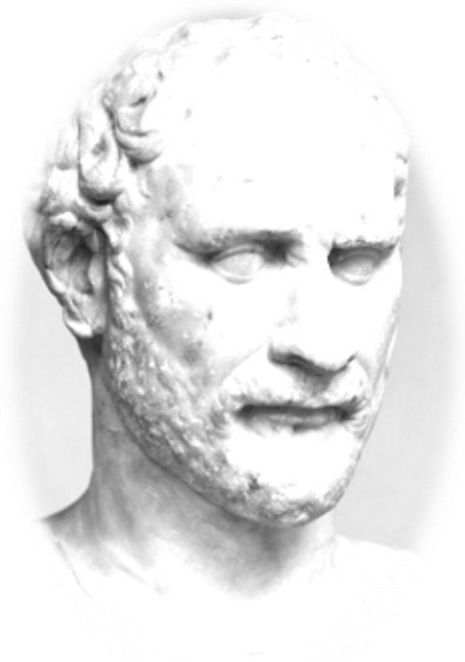
1.6 Προετοιμασία των ομάδων

Οι αγώνες Διττών Λόγων πρέπει να ξεκινήσουν στις αίθουσες που έχουν ανακοινωθεί 20' από τη στιγμή που γίνεται γνωστό το θέμα του γύρου. Οι ομάδες πρέπει να βρίσκονται στην αίθουσα όπου θα διαγωνιστούν τουλάχιστον 5' πριν από την έναρξη τού αγώνα.

Τόσο κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας όσο και κατά τη διάρκεια του αγώνα οι μαθητές/τριες δεν μπορούν να χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά μέσα (ηλεκτρονικό υπολογιστή, κινητό τηλέφωνο κ.λπ.). Αν εντοπισθεί κάποιο ηλεκτρονικό μέσο θα μειώνεται η βαθμολογία της ομάδας ως ποινή.

Στη διάρκεια του αγώνα **επιτρέπεται μόνο η χρήση των χειρόγραφων σημειώσεων της προετοιμασίας σε λευκά φύλλα που θα δοθούν από την οργανωτική επιτροπή.**

Οι ομάδες, εφόσον είναι δυνατό, αναλαμβάνουν να αναγράψουν στον πίνακα της αίθουσας το θέμα του γύρου, το όνομα της ομάδας τους και τα ονόματα των μελών τους με τη σειρά που θα μιλήσουν.

2. ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ

2.1 Ορισμός τού θέματος

Ο ορισμός του θέματος είναι καθήκον του/της 1^{ου/ης} ομιλητή/τριας του Λόγου και διατυπώνεται στην αρχή της ομιλίας του/της. Καθορίζει, επίσης, τη φιλοσοφία της ομάδας του Λόγου και διατυπώνει με σαφήνεια τη θέση για το ζήτημα.

Ενάντια σε αυτή τη φιλοσοφία θα κινηθεί η ομάδα του Αντιλόγου, που αναμένεται να εκφράσει μια διαφορετική προσέγγιση.

Η ομάδα του Λόγου κάνει κατανοητή την αντιπαράθεση για το ζητούμενο, θέτοντας **εύλογους περιορισμούς** και εξηγώντας οποιεσδήποτε λέξεις από το θέμα απαιτούν **διευκρίνιση**. Δεν αναμένεται και δεν εκτιμάται θετικά στη βαθμολογία να δίνονται απλώς ορισμοί –ερμηνείες που συναντώνται σε λεξικά. Δεν είναι, επίσης, υποχρεωτική η αναφορά σε όλες τις λέξεις του θέματος.

Ο ορισμός πρέπει να προσδιορίζει με ακρίβεια και σαφήνεια το ζητούμενο της συζήτησης, να σχετίζεται λογικά και άμεσα με το θέμα, να μην είναι αυταπόδεικτος και να μην αφορά σε ιδιαίτερα εξεζητημένο και μη γνωστό ζήτημα.

Ο/Η πρώτος/η ομιλητής/τρια του Αντιλόγου **μπορεί να αμφισβητήσει την εγκυρότητα** του ορισμού (να τον προσβάλλει), εφόσον δεν τηρεί κάποια από τις παραπάνω προϋποθέσεις, και σε αυτή την περίπτωση οφείλει εξ αρχής να δηλώσει **ρητά** ότι προσβάλλει την εγκυρότητά του και να δώσει νέο ορισμό. Στην ακραία αυτή περίπτωση (που είναι καλό να αποφεύγεται) ο αγώνας γίνεται περί ορισμού, δηλαδή για το ποιος ορισμός είναι ο καταλληλότερος.

2.2 Περιεχόμενο της ομιλίας

Το περιεχόμενο της ομιλίας πρέπει να είναι **σχετικό με το θέμα, λογικό** και να χαρακτηρίζεται από **συνέπεια**. Αποτελείται από τα επιχειρήματα, τα παραδείγματα και οτιδήποτε άλλο υλικό τεκμηρίωσης αξιοποιεί ο/η ομιλητής/τρια, για να υποστηρίξει τη θέση του/της προσπαθώντας να πείσει την κριτική επιτροπή και το κοινό. Επίσης, **οι ομιλητές/τριες πρέπει να δείχνουν ότι λαμβάνουν υπόψη τους τις θέσεις της αντίπαλης ομάδας και να τις αντικρούουν μία προς μία**.

Ο/Η ομιλητής/τρια πρέπει να ιεραρχήσει κατάλληλα το υλικό του/της και να το αναπτύξει δίνοντας προτεραιότητα στις σημαντικότερες πλευρές του ζητήματος.

Το περιεχόμενο πρέπει να είναι **συνεπές**, δηλαδή να βρίσκεται σε συμφωνία με τη θέση της ομάδας και τις ομιλίες όλων των μελών της. Τα συμπεράσματα όλων των επιχειρημάτων που χρησιμοποιούνται πρέπει να ενισχύουν τη θέση της ομάδας.

Οι τέσσερις πρώτες ομιλίες πρέπει να έχουν **νέο περιεχόμενο** που να προωθεί τη θέση της ομάδας ή και να ανασκευάζει τις θέσεις της αντίπαλης ομάδας. **Στις συνόψεις δεν πρέπει να παρουσιάζονται επιχειρήματα που να δίνουν νέες διαστάσεις στα ζητήματα που έχουν συζητηθεί**. Μπορεί, όμως, να υπάρχει νέο υλικό που να διευκρινίζει θέσεις οι οποίες έχουν ήδη συζητηθεί ή που να ανασκευάζει αντίπαλα επιχειρήματα. **Η σύνοψη κάθε ομάδας αφορά όλον τον αγώνα, δηλαδή τις ομιλίες και των δυο ομάδων**.

2.3 Η εκφορά της Ομιλίας

Η εκφορά αποτελείται από όλα εκείνα τα στοιχεία που επηρεάζουν το κοινό, ώστε να είναι περισσότερο (ή λιγότερο) δεκτικό προς την επιχειρηματολογία του/της ομιλητή/τριας. Μια επιτυχημένη εκφορά χρησιμοποιεί κατάλληλο ύφος, διακύμανση φωνής, τις κινήσεις του σώματος, την οπτική επαφή με το ακροατήριο και χαρακτηρίζεται από ευφράδεια και άνεση στον χειρισμό των ερωτήσεων.

2.4 Δομή της Ομιλίας

Η δομή περιλαμβάνει τη δομή των αγορεύσεων και συνόψεων και τη συνολική δομή της επιχειρηματολογίας της ομάδας.

Το υλικό που αποτελεί το περιεχόμενο των ομιλιών πρέπει να είναι δομημένο με τρόπο, ώστε:

- α) η ομιλία να έχει **εισαγωγή, ανάπτυξη επιχειρημάτων και συμπέρασμα**, και
- β) να γίνεται **καλή χρήση τού χρόνου**, ώστε ο ομιλητής να κινείται μέσα στο χρονικό περιθώριο και να κατανέμει τον χρόνο ανάλογα με τη σημασία τού περιεχομένου.

Η επιχειρηματολογία της ομάδας πρέπει να είναι δομημένη και ιεραρχημένη. Η ομάδα πρέπει να κατανέμει το υλικό της με τέτοιο τρόπο, ώστε να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα της θέσης της.

2.5 Ερωτήσεις κατά τη διάρκεια της Ομιλίας

Οι ερωτήσεις υποβάλλονται απευθείας στον/στην ομιλητή/τρια από τα μέλη της αντίπαλης ομάδας, **εφόσον εκείνος το επιτρέψει**. Μπορούν να υποβληθούν μόνο ανάμεσα στο 1^ο και στο 5^ο λεπτό της ομιλίας. Ο/Η χρονομέτρης με ηχητικό σήμα δίνει τον χρόνο έναρξης και τον χρόνο της λήξης υποβολής ερωτήσεων.

Για να υποβάλει μία ερώτηση ο/η ομιλητής/τρια, οφείλει να σηκωθεί όρθιος/α, να σηκώσει το χέρι του/της και με τη φράση «Αίτημα ερώτησης» να δηλώσει ότι επιθυμεί να υποβάλει μία ερώτηση ή να ζητήσει μια διευκρίνιση. Δεν επιτρέπεται να διατυπώσει απλώς την άποψή του. Ο/Η πρόεδρος της επιτροπής μπορεί, στην τελευταία περίπτωση, να του/της κάνει σχετική παρατήρηση και να τον/τη διακόψει, ιδίως εάν γίνεται κατάχρηση του χρόνου.

Ο/Η ομιλητής/τρια που έχει τον λόγο αποφασίζει τότε εάν θα επιτρέψει την υποβολή ερώτησης ή όχι απαντώντας ευγενικά. Έχει επίσης το δικαίωμα να διακόψει τον/την αντίπαλο ο/η οποίος/α κάνει κατάχρηση του επιτρεπόμενου χρόνου της ερώτησης. Δεν επιτρέπεται ο διάλογος μεταξύ των ομιλητών/τριών των δυο ομάδων.

Η ερώτηση πρέπει να είναι **διατυπωμένη με σαφήνεια, να μη διαρκεί πάνω από 15'' και να είναι σχετική με τα όσα λέγονται** τη στιγμή που διατυπώνεται. Αντίθετα χαρακτηριστικά καταγράφονται ως αδυναμίες.

Κάθε ομιλητής/τρια αναμένεται να αποδεχτεί έως **δύο ερωτήσεις** κατά τη διάρκεια της αγόρευσής του/της και να επιχειρήσει και ο/η ίδιος/α να απευθύνει έως δύο στους/στις αντιπάλους ομιλητές/τριες.

3. Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

Μετά το τέλος του αγώνα οι κριτές πρέπει να αξιολογήσουν τις ομάδες και τους/τις ομιλητές/τριες, ώστε να αναδείξουν την πιο ικανή. **Η παιδαγωγική αντιμετώπιση των ομιλητών/τριών –μαθητών/τριών αποτελεί κύριο καθήκον των κριτών.**

Κατά τη διάρκεια του αγώνα κρατούν προσωπικές σημειώσεις και αφού ολοκληρώσουν τη διαδικασία κρίσης, συμπληρώνουν το φύλλο κριτή, που πρέπει να παραδώσουν στη Γραμματεία των αγώνων.

Η αξιολόγηση πρέπει να αναφερθεί στα στοιχεία της ομιλίας, δηλαδή στον ορισμό, στο περιεχόμενο, στη δομή, στην εκφορά, στις ερωτήσεις, με βασικό κριτήριο κατά πόσο τα στοιχεία αυτά συνέβαλαν ή έβλαψαν την πειστικότητα της θέσης της ομάδας, καθώς και στην ομαδικότητα. Αγενής συμπεριφορά και μη τήρηση του χρονικού πλαισίου πρέπει να αξιολογείται αυστηρά.

Στην αξιολόγηση των λόγων μεγαλύτερη βαρύτητα δίνεται στην επιχειρηματολογία και αντεπιχειρηματολογία που ανέπτυξε κάθε ομάδα.

Η εκφορά πρέπει να αξιολογείται ως προς το αν συνέβαλε στην πειστικότητα του λόγου ή αν ζημίωσε την ισχύ του.

Η δομή πρέπει να κρίνεται σε σχέση με την ικανότητα των ομιλητών/τριών να ομαδοποιούν και να κατανέμουν το περιεχόμενο της ομιλίας τους με σαφή τρόπο και σωστή ιεράρχηση. Επίσης, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η κατανομή του περιεχομένου μεταξύ των τριών ομιλητών/τριών, ανάλογα με τον ρόλο τους στην ομάδα.

Οι ερωτήσεις συνυπολογίζονται στο περιεχόμενο των ομιλιών αυτού/ής που τις έθεσε και αξιολογούνται ως προς τον αντίκτυπο που είχαν στην εξέλιξη του αγώνα. Αποτελεί θετικό στοιχείο για κάθε ομιλητή/τρια να απαντήσει σε δύο ερωτήσεις κατά τη διάρκεια της αγόρευσής του/της, καθώς και να επιχειρήσει να κάνει μέχρι δύο ερωτήσεις στους/στις δυο πρώτους/ες αγορητές/τριες της αντίπαλης ομάδας.

Η ομάδα βαθμολογείται με το **σύνολο των βαθμών από τους τρεις κριτές (30-100 επί 3 = 90 – 300).**

Ο/η πρόεδρος της κριτικής επιτροπής καλείται να συντονίσει τη διαδικασία αξιολόγησης μέσα σε κλίμα συνεργασίας, όπου όλοι οι κριτές έχουν δικαίωμα να εκφράσουν την άποψή τους πριν από την τελική απόφαση. Διατυπώνουν πρώτα τις απόψεις τους για το επίπεδο του αγώνα και έπειτα για το ποια ομάδα ήταν πιο ικανή και πειστική. Εάν υπάρχει ομοφωνία, το ύψος των ατομικών βαθμών καθορίζεται από κοινού, με συντονισμό του/της Προέδρου. Εάν υπάρχει διαφωνία, που δεν μπορεί να επιλυθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα, η απόφαση για το ποια ομάδα νίκησε βγαίνει πλειοψηφικά. Στην περίπτωση αυτή ο ατομικός βαθμός κάθε ομιλητή/τριας προκύπτει από το άθροισμα των βαθμών όλων των κριτών. Ο κριτής που διαφωνεί έχει δικαίωμα να σημειώσει τη διαφωνία του στο Φύλλο Αξιολόγησης αλλά πρέπει να αλλάξει τις ατομικές βαθμολογίες, ώστε η ομάδα που ήρθε δεύτερη να μην έχει περισσότερους συνολικούς βαθμούς.

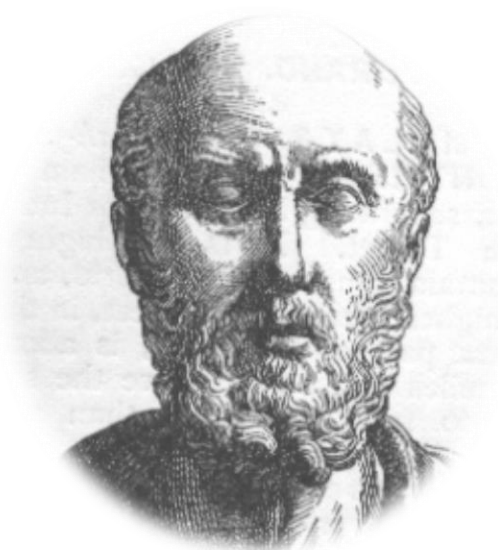
Ο/η Πρόεδρος της Κριτικής Επιτροπής συμπληρώνει το **ταχυέγγραφο**, όπου πρέπει να φαίνεται ευκρινώς το σύνολο των ομαδικών βαθμών και το ποια ομάδα κέρδισε, και το παραδίδει στη Γραμματεία των αγώνων.

Στην αξιολόγηση οι κριτές αποδίδουν την εξής βαρύτητα στα στοιχεία της Ομιλίας:

Στοιχεία της Ομιλίας		Βαρύτητα	Ενδεικτικά κριτήρια αξιολόγησης		
1	Περιεχόμενα	(10-50 βαθμοί)	A	Επιχειρηματολογία/ αντεπιχειρηματολογία (η παράμετρος με τη μεγαλύτερη βαρύτητα)	1) Πληρότητα 2) Πειστικότητα 3) Λογική 4) Συνέπεια 4) Σαφήνεια 5) επαρκής Τεκμηρίωση
			B	Συμμετοχή	Διατύπωση και αποδοχή ερωτήσεων (ερωτήσεις που συνέβαλαν αποτελεσματικά στη συζήτηση και συνδέθηκαν άμεσα με τα λεγόμενα της δεδομένης στιγμής – αποτελεσματική απάντηση των ερωτήσεων)
			Γ	Ανταπόκριση	Ανταπόκριση στο ρόλο του κάθε ομιλητή και συμμόρφωση γενικά με τους κανόνες (διατύπωση ορισμού από τον πρώτο ομιλητή του Λόγου, αποδοχή/απόρριψη του ορισμού από τον πρώτο ομιλητή του Αντιλόγου, κάλυψη προβλεπόμενου χρόνου ομιλιών/ερωτήσεων/συνόψεων, απουσία νέων επιχειρημάτων στη σύνοψη κ.λπ.)
			Δ	Ομαδικότητα	Συνέπεια μεταξύ των ομιλητών ως προς τη φιλοσοφία της ομάδας, διασυνδέσεις με γραπτά σημειώματα/αλληλοσυμπληρώσεις, ισόρροπη κατανομή επιχειρημάτων μεταξύ των δύο πρώτων ομιλητών της ομάδας
2	Δομή	(10-20 βαθμοί)	A	Διάταξη, ιεράρχηση και σαφής διάκριση επιχειρημάτων	
			B	Εισαγωγή και σύνοψη της κάθε ομιλίας	
3	Εκφορά	(10-30 βαθμοί)	A	Γενικότερο ύφος (κόσμιο, επικοινωνιακό, συνεπές ως προς το περιεχόμενο του λόγου, φιλικό ως προς τους αντιπάλους ομιλητές, ενθαρρυντικό ως προς τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας)	
			B	Αυτοπεποίθηση, συνεχής οπτική επαφή με όλο το ακροατήριο	
			Γ	Αποτελεσματική χρήση της φωνής, του σώματος, των χεριών, εκφραστικότητα προσώπου	

Ερμηνεία Ατομικής Βαθμολογίας από έναν κριτή / από τρεις κριτές:

Βαθμοί Ομιλίας	Ερμηνεία
90-100/ 270-300	Η αγόρευση / περίληψη ήταν Άριστη. Υπάρχουν μόνο θετικά στοιχεία. Το επίπεδο που θα αναμενόταν από έναν ομιλητή που διαγωνίζεται στον τελικό.
80-89/ 240-269	Η αγόρευση / περίληψη ήταν Πολύ καλή. Κάποιες μικρές αδυναμίες δεν είναι αρκετές για να μειώσουν τα πολλά θετικά στοιχεία. Το επίπεδο τού ομιλητή που θα αναμενόταν να διαγωνίζεται στους ημιτελικούς.
70-79/ 210-239	Η αγόρευση / περίληψη ήταν Καλή. Υπάρχουν κάποιες αδυναμίες αλλά περισσότερα θετικά στοιχεία. Το μέσο επίπεδο ομιλητών των προκριματικών γύρων
60-69/ 180-209	Η αγόρευση / περίληψη ήταν Μέτρια. Υπάρχουν κάποια θετικά στοιχεία αλλά και σημαντικές αδυναμίες.
50-59/ 150-179	Η αγόρευση / περίληψη ήταν Αδύναμη. Υπάρχουν πολλές και σημαντικές αδυναμίες και ίσως κάποια θετικά στοιχεία

Οι κανόνες συντάχθηκαν αρχικά από την Πρόεδρο της Ελληνικής Ένωσης για την Προώθηση της Ρητορικής στην Εκπαίδευση, ΔΕΑ, υπ. Δρ., Φιλολόγο του Αρσακείου Ψυχικού, κα **Λουτριανάκη Βάλια**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ
ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Και εν συνεχεία συνδιαμορφώθηκαν από:

- την καθηγήτρια του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου κα **Βολονάκη Ελένη**,

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

- Τον Σύμβουλο Εκπαίδευσης Φιλολόγων κ. **Σόλαρη Ιωάννη**,
- τη Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου του 6^{ου} ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Αττικής, Πρόεδρο του Ινστιτούτου Ρητορικών και Επικοινωνιακών Σπουδών, Δρ Διδακτικής Γλώσσας και Ρητορικής, κα **Εγγλέζου Φωτεινή**,

- τη Διευθύντρια των Εκπαιδευτηρίων «Πολύτροπη Αρμονία», κα **Μουντάνου Ρούλα**,

- την επιστημονική - οργανωτική επιτροπή των 7^{ων} Αγώνων Ρητορικής της Περιφέρειας Πελοποννήσου